

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jof'a și Duminec'a.

Prețulu abonamentulu:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anu lu XLII

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. correspondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramiu.

Nr. 14.

Dumineca, 18 Februaru 2 Martiu

1879.

Brasiovu, 17 Februaru (1 Martiu).

Amu disu, la mai multe ocațiuni, că pe terro-
ristii maghiari a început se-i supere și puțin'a
și neînsemnat'a libertate, ce au mai lasat'o cor-
purile legiuitorie maghiare nationalitatiloru la 1868.

Ele au concesu atunci popóreloru nemaghiare
prea puțin'a libertate decatu că se póta trai mul-
tiamite și prea multa, decatu că se póta muri.

Faptuitorii dualismulu s'au insielatu în puterea
de vieată a romaniloru și slaviloru din monarchia,
tocmai asia precumu s'a insielatu la 1871 poterni-
culu cancelariu germanu principiile Bismarck în pu-
terea economica a Franței. Acest'a credea, că prin
cele 5 miliarde impuse că contribuțiune de resbelu
va darapaná fincierele Franței și o va reduce la
neputintia celu puțin'u pentr'unu jumetate de veacu,
ear' dualistii nostri maghiari erau de convingere,
că contopindu politicesce și economicu Transilvani'a
cu Ungari'a și desbracandu pe nationalitati și cu
deosebire pe romani de tóte drepturile politice ce
le avean, îi voru reduce la neputintia de a-si mai
aperá cu succesu limb'a și natiunalitatea și ast-
felii îi voru supune incetulu cu incetulu rassei
maghiare.

Nu mai este dér' lipsa se asiguramu, că si ger-
manii s'au insielatu candu au crediutu a prepará
ruin'a Franței, dér' mai multu inca s'au insielatu
maghiarii candu au voitu se sape gróp'a elemen-
tulu romanu din Transilvani'a și Ungari'a.

Este unu vechiu proverbiiu germanu care dice
că Dumnedieu a îngrijitu pentru aceea că pomii se
nu creșca pēna în ceriu. Déca ar' fi mersu dupa
voia scolariloru lui Szechényi, Wesselenyi, Kossuth
s. a. astadi tóte popórele orientale pēna la Marea
Neagra și în Balcani s'ar' fi bucuratu de „binefa-
cerile culturai superióre maghiare“ și ori-ce romanu
și serbu si-ar' fi batutu peptulu cu mandria, di-
cēndu: „io sunt maghiaru“, tocmai asia precumu
se maudreau în vechime popórele subjugate de im-
periulu románu cu numele de románi.

Si óre ce era, se fi reesitu planulu acest'a co-
lossalu alu maghiarismulu? Ei! nimicu mai multu
decātu, că atunci ar' fi fostu unu „Magyarország“
tare și mare, care ar' fi cuprinsu vreo 25—30
milióne de locuitori, cari ar' fi trairu fericiti la
olalta avendu simtiementulu, că cá maghiari
apartieniu unei natiuni poternicu maghiaru, care
i-ar' fi scutitu si le ar' fi datu póte si cultura și
bunastare materiala.

Dér' din nenorocire séu norocire idealulu cuteza-
toriu alu maghiariloru, nascutu pe atunci, pe candu po-
pórele gemeau inca în lantiurile feudalismulu, nu
s'a potutu realisá nici macaru cátu privesce Tran-
silvani'a și Ungari'a. Ce se te si miri. Par' că
ar' fi asia de lesne se te lapedi de nationalitatea
t'a, de limb'a ce a-i supt'o la peptulu mamei! Ce a
potutu fi dér' mai naturalu decātu că si dupa 10 ani
de suprematisare romanii din Ardealu și Ungari'a
se se simtia totu cá romani si nicidecumu cá
maghiari.

Ori-ce omu cu mintea senatósá va judecá asia,
inse terroristii maghiari ne-au doveditu si ne do-
vedescu necontentitu, că la ei mintea senatósá nu
are trecere. Unulu din cei mai straluciti repre-
sentanti ai loru, unu mititelu tiranu alu poporulu
slovacu din Ungari'a, fostulu subprefectu alu comi-
tatulu Solu si astadi deputatu tiszaistu în diet'a
ungara, vine acuma si arata într'unu discursu ful-
minantu, că sistemulu administrativu a fostu reu
intocmitu, că-ci nu si-a potutu ajunge scopulu, care
era maghiarisarea pe facia a tuturoru popóreloru
din aceste tieri. Béla Grünwald cere dela guver-
nulu si parlamentulu maghiaru, că se adopte pen-
tru viitoriu unu sistemulu de maghiarisare absoluta.
De aceea, dice elu, trebuie se dispara ori-ce urma
de autonomia în tíera, si se se introduca o dicta-
tura, unu absolutismu maghiaru celu puțin'u pe
diece ani.

Béla Grünwald si-a desvoltatu cu atátá sînce-
ritate teori'a absolutistica, incatu chiaru si fariseii
dela „Pester Lloyd“ s'au aflu siliti a declará, că
ei primescu programulu lui Grünwald, dér' „numai
cu conditiunea, că se nu aiba o tendintia agresiva
facia de nationalitati“. Ei au nerusinare a se
mai preface în privint'a acest'a si facia de o cu-
ventare cá a lui Grünwald. Cetitorii nostri o potu
ceti în estrasu mai la vale si voru poté judecá
pēna unde merge fariseismulu unor'a.

Terroristii maghiari diceau înainte, că le tre-
buiescu cu totulu 20 de ani spre a fini
uriasi'a opera a maghiarisarei. Resbelulu orien-
talu le-a stricatu socotél'a si acuma cere Béla
Grünwald 10 ani de absolutismu maghiaru. Voi-
escu absolutismulu? Ilu voru avé, dér' se fia si-
guri că acest'a impreuna cu libertatea nóstra va
ingropá si libertatea natiunei loru — póte pentru
totdeauna.

Foile maghiare si Romanii.

Diarelele din Budapesta nu mai incéta cu ata-
curile si calumniarile indreptate în contra preo-
timei si a poporulu nostru, ci aducu mereu noti-
tie de cele mai sensationale cu privire la pasulu
intreprinsuu de Episcopiloru si la urmarile lui.
Cea mai mare parte din aceste notiții sunt
scornituri reutacióse si absurde. Terroristii dela
press'a maghiara voiescu se atitie de-o parte prin
sciri de aceste poporulu maghiaru în contra roma-
niloru si în specialu în contra preotimei romanesci
descriindu fapt'a Episcopiloru, că indreptata directu
în contra statulu; de alta parte scopulu loru este
că cu metodulu vechiu alu amenintiariloru se bage
frica în preotimea si în poporulu nostru si se ne
faca astfelu se renuntiamu la contiunarea luptei
pentru limb'a si nationalitatea nóstra.

Asia dice între altele oficiosulu „Hon“: „Dé-
ca conducătorii chiamati si nechiamati ai romani-
loru ar' fi procesu pe alta cale, déca ar' fi adusu
gravaminele si îngrijirile loru cu intieptiune si
moderatiune înainte dietei, amu fi disu, că trebuie
se cumpanim lucrulu, se luamu îngrijirile în con-
sideratiune si se modificamu proiectulu de lege,
moderandulu catu se póte mai multu si luandu-i
totu ce i-ar' poté dá unu caracteru odiosu. Acu-
ma inse, dupa ce unii prelati romani prin calatori'a
loru la Vien'a si prin demonstratiunea din Sibiu
au facutu din cestiunea acest'a o cestiune de putere
lasandu se apara lucrulu asia, că 'si candu într'o
cumpana a puterei s'ar' aflá Ungari'a, Corpurile sale
legiuitorie si guvernulu, ear' în cealalta cumpana
clerulu romanu: dicemu, că guvernulu maghiaru
nu póte se cedeze acuma sub nici o conditiune.“

Totu „Hon“ se simte chiamatu a dascali si a
dá consilie urgente Metropolitulu Mironu Roma-
nulu. Acestu organu combate adeca cu inversiun-
nare discursulu ce l'a tîenutu Metropolitulu cu oca-
siunea serenadei ce i s'a adusu, respundiendu la
vorbirea lui Dr. Hodosiu Metropolitulu — dice
„Hon“ — isi contradice în discursulu seu, căci
de-o parte sustiene cu firmitate facia cu poporulu
demonstratoriu, că proiectulu de lege din cestiune
amenintia limb'a nationala, desvoltarea si auton-
mi'a bisericésca a romaniloru, fara a poté do-
vedi acest'a în fapta (?), de alta parte reco-
menda romaniloru, că se fia cu precumpanire
matura sise 'si conserve patriotismulu. „Hon“
nu intielege cumu Metropolitulu póte se con-
damne proiectulu maghiarisatoriu si se céra
spriginulu moralu alu „demonstrantiloru“ si totusiu
se voiesca, că ei se fia cu precumpanire matura si
cu patriotismu. Nu-i mirare, că-ci „Hon“ inca se nu-
mera între aceia, cari credu numai în ceea ce este ma-
ghiaru séu maghiaronu, cari nu cunosc altu pa-
triotismu, decātu celu monopolisatu de rass'a ma-
ghiaru. Dér' „Hon“ n'ar' trebui se tréca cu vederea, că
Metropolitulu Romanulu vorbesce intotdeauna nu-
mai de „adeveratulu patriotismu“, care sufere si

scóle romanesci si autonomia bisericésca si nu voi-
esce se impuna altor'a nimicu cu forti'a. De-
putatulu Grünwald Béla a venitu tocmai la timpu
cu discursulu seu, spre a face se véda inca si
cei orbi, ce intielegu ungerii sub a fi moderatu si
patrioticu. Tóte atacurile lui „Hon“ si ale celoru
de panur'a s'a în punctulu acest'a nu mai potu
avé nici unu efectu înainte poporulu roma-
nu. De aceea nici Metropolitulu din Sibiu
nu i se voru inalbi toti perii din capu, pentru că
„Hon“ 'i imputa, că „agitéza cu precumpanire ma-
tura“. Atacuri de aceste ori-cátu de obraznice ar'
fi, nu ne mai potu surprinde pe noi romanii,
le-amu respinsu si le vomu respinge în totdeauna
cu dispretiulu acélá, care ilu merita. Dér' vedi
Dta, că nu le-a ajunsu cu atata, ci dupa ce au im-
proscatu bine pe Metropolitulu vinu ear' ei si se dau
cu frumosulu pe lēnga elu, incercandu-se alu des-
vinovati în catuva si a pune tóta vin'a pe impre-
giurarile, cari póte fara voi'a s'a l'au imprinsu, în
actiune. C'unu tonu óre-care de compatimire dice
„Hon“, dupa ce recomanda Metropolitulu se le
vorbeasca cátra credintiosii sei în scrisórea s'a cir-
cularia într'unu tonu mai ungerescu, si se-i conjure
că se nu-si mai bata capulu cu acelu proiectu de
lege: „Dealtmintrea intielegemu positiunea Me-
ropolitulu. Elu se vede impinsu de josu, de cá-
tra poporu. Dér' unu barbatu, care ocupa unu
postu cá Mironu Romanulu, trebuie se aiba nea-
peratu si insusirea, de a poté guverná, spre a nu
fi insusi guvernatu, deórece ori-cumu este o nen-
rocire. déca plebea (sic!) provocata prin câteva ar-
ticule vehemente de ale diareloru iea insasi fre-
nele guvernulu în mana.“

Cáta prefecatoria si sîretia nu zace în aceste
puține cuvinte. „Hon“ 'i arata Metropolitulu mai
antaiu pumnulu si apoi se da cu frumosulu pe
lēnga elu, dicēndu cu alte cuvinte: Prea Santi'a
T'a nu-ti intielegi interessulu, trebuie se mergi cu
noi si se-Ti duci turm'a acolo, unde voiesci, dér'
se nu lasi se te duca ea. Vorbindu asia „Hon“
uita cu totulu de aceea, că biseric'a greco-orien-
tala se guvernéza dupa legi si principii constitu-
tionale, si cá se afla într'unu statu, care inca se
lauda a fi unulu din cele mai constitutionale. Ab-
solutistii din Budapesta inse atatu sunt de orbiti
de pasiunile lor si de ur'a ce o au facia de ro-
mani si de pastorii lor sufletesci, incatu uita si
de cele mai primitive regule de a scrie mai cu
buna cuviintia si cu precautiune.

Candu vedemu, cumu maghiarii nostri nedume-
riti striga acuma în contra Episcopiloru romani,
cumu totu ei schimbandu momentanu tonulu in-
cepu a se jelui înainte loru, voindu astfelu
a-i imblandi si ai castigá pe partea loru,
ne aducemu aminte fara a voi de o scena, ce se
istorisese, că s'ar' fi petrecutu odinio'ra între Na-
poleonu I si Pap'a Piu VII. Candu acestu Papa
erá prisionierulu marelui imperatore si se aflá in-
chisu la Fontainebleau, se dice, că Napoleonu l'a
visitatu odata cu scopu de a'lu face se accepte tóte
conditiunile si propositiunile sale. Napoleonu, in-
data ce a intratu la Santulu Parinte, a începutu
se-i faca imputari, se 'lu amenintie cu voce inalta,
aratandu-i, cátu de multu risca prin aceea, că nu
voiesce se se supuna pretensiuniloru aceluia, care
are potestatea de a'lu nimici si câte alte de tóte.
Pap'a stá nemiscatu cu ochii atintiti asupra impe-
ratorului, fara a dice macaru unu cuvintu. Dupa
ce Napoleonu si-a versatu foculu si a intreruptu
vorbirea, esclamá Pap'a uitandu-se la elu: „Trage-
diante!“ (tragediantule). Atunci Napoleonu, ve-
diendu că nu merge cu amenintiarile, a intorsu
fóia si a începutu se se jeluiésca Papei asupra re-
celei ce-o intimpina dela densulu, aratandu-i cátu
de bune intentiuni are pentru Santi'a S'a, si cá
elu voiesce numai binele si fericirea bisericiei si a
popóreloru si asia mai departe. Atunci Pap'a atin-
tindu-si din nou privirea asupra imperatorului ei

dise: „Comediante!“ (comediantule). Asia o patise imperatoarele-despotu Napoleonu I cu Pap'a Piu VII.

Nu voimu tocmai se facemu o comparatiune a maiori ad minus, observamu numai, că si Metropolitii Romanilor din Ardealu si Ungari'a se vedu astadi terrorisati de cătra ómenii celoru ce au in mana potestatea statului, că terroristii nostri maghiari recurgu totu la tactic'a aceea, pe care a fostu intrebuintiat'o chiaru marele Napoleonu fara nici unu succesu față de prizonierulu seu, capulu bisericeii catolice. Căndu o pretensiune nu este basata pe dreptate si ecuitate, ci numai pe resónele potestatii, ómenii trebuie se recurga la totu felulu de mediuloce spre a intimidá, séu a castigá pe cei ce se opunu planuriloru lor. Diuaristii maghiari cari scriu prin „Hon“ si prin celelalte fci maghiare in contra poporului romanu si a pastoriloru sei suflatesci ne dovedescu, că si pe la noi se afla unu soiu de tragedianti si comedianti, o specialitate de despoti mititai, cari sunt cu atatu mai ridiculi, cu cătu voiescu se apara mai teribili in mani'a lor.

Celu mai teribilu intre acesti teribili despotiei inse este fara indoiéla „Magyar Hirlap“, care striga si amenintia, că nnu turbatu. Acestu organu, care apare in Budapest'a, are cutezanti'a órba, că, vorbindu despre opozitiunea ce o facu foile nationalitatiloru proiectului de lege de maghiarisare se strige in gur'a mare, că guvernulu se ne faca noue redactoriloru fara intardiare processu de pressa, Episcopii nostri se fia aruncati in temnitia si că aceia, cari voru mai protestá in contra limbii maghiare, se fia dati afara din tíera, că-ci „aci poruncesce numai maghiarulu si altulu nu“. „Guvernulu, esclama tiranutiulu dela „Magyar Hirlap“, trebuie se invetie odata minte pe acesti strengari de romani si serbi, cari n'au nici o patria, ci sunt numai nesce lepadaturi venite aci in tíer'a maghiara din tóte partile“.

Cucuveicele absolutismului au si inceputu se imple aerulu de tipetele lor posomorite. Aceste tipete trecu tóte pe la urechile procurorului generala din Budapest'a, care va avé se chibzuiésca déca unu limbagiu, că cel'a, celu póta astadi „Magyar Hirlap“, care dice in Nr. 43 dela 23 Febr. cu privire la cele 4 milióne de locuitori romani si serbi din aceste tíeri: „Guvernulu trebuie se-i invetie pe acestia se se róge puçintelu la Dumediulu maghiariloru, pentru că séu se se supuna vointiei nóstre si drepturiloru nóstre nationale séu se se duca dracului (pokolba)“, — déca dicemu, acestu limbagiu se póte uni cu interesele pacii publice si ale libertatii generale si déca nu lovesce in față dreptulu nationalitatiloru asia cumu este garantatu astadi prin lege. —

La atacarile desperate ale foiloru maghiare noi romanii trebuie se respundemu cu acea moderatiune si cu acea demnitate si energia, care compete unui poporu lealu, si consciu de santiani'a drepturiloru sale, ear' Episcopii nostri se aiba inaintea ochiloru perseveranti'a, abnegarea de sine si inbirea de dreptate, de care au fostu insuflitati in toti timpii adevératii apostoli ai popóreloru asuprite!

La cestiunea introducerei limbii maghiare in scóele poporale nationale.

Statulu este uniunea unui anumitu numeru de ómeni locuitori pe anumitu teritoriu de pamentu cu scopu de a-si asigurá imprumutatu si cu poteri unite libertatea inaintarea in cultura, bunastarea materiala si insusirile individuale, modulu si d-tinele de a-si petrece dilele pe acestu pamentu, adeca **individualitatea** lor. Lucru firescu, că spre a poté traí in pace laolalta atátu individii singuratici, familiile mai mici, cătu si cele mari — natiunile — locuitorie in acelasi statu trebuie se-si restringa libertatea intre anumite margini, ca se nu pericliteze libertatea altoru conlocuitori, si se abdica de unele interese materiala si de alta natura, cari ar' taiá afundu in interesele altoru conpatrioti. Spre asigurarea libertatii conlocuitoriloru, spre complanarea interesselorú póte opuse se facu anumite asiediaminte, se aducu (in seclulu presinte, adeca alu luminarei, de locuitorii insi-si) legi si se impunu, spre acoperirea speselorú facande spre binele comunu, anumite sarcine. Cine ar' indrasni se sustinea, că pacea intr'o uniune cá acést'a si iubirea membriloru cătra ea s'ar' poté mantiené cu alte decátu cu legi si asiediaminte față de toti drepte? si că sarcinele impunende singuraticiloru membriu potu se fia asia de mari, încátu se le fia prin ele periclitata esistinti'a? Asia credu, că nimene, că-ci in aeeste casuri uniunea

si-a perdutu scopulu si devine nu numai nefolositória, ci chiaru stricatiósa.

Din tóte aceste se vede: 1. că statulu nu este scopu, ci mediuloce spre ajungerea scopului; ér' scopulu este asigurarea libertatii, bunastarei si individualitatii conlocuitoriloru; 2-a că uniunea acést'a, care o numimu statu, de aceea este mai corespundiátoria, mai pretiuita si mai dorita de ori-ce omu, că-ci duce la scopulu susu cercuscrisu cu mai puçine restringeri de libertate si sacrificie materiala si de alta natura si a 3-a că totu acelu-a — individu séu poporu-conlocuitoriu —, care 'si estinde limitele libertatii si ale drepturiloru sale pēna preste libertatea si drepturile altuia, care si inaintéza bunastarea materiala si cultur'a pe cont'a altuia, care, pēna ce tiene strictu la individualitatea s'a staruesce a nimci pe a altuia: lucru in contr'a scopului uniunei, in contr'a scopului statului si asia si in contr'a statului insusi.

Spre a impededá neindreptatirea tuturor prin unulu s'a facutu in acestu seclu la popórele luminate asiediamentulu, că popórele insasi se-si faca legi, s'a acceptatu adeca constitutiunismulu. Cumu-că si cu constitutiunismulu se póte neindreptati si inca mai bine, decátu cu absolutismulu ba cu óre-care aparintia de dreptu — amu avutu si avemu ocaziune, de a vedé in imperiulu austromaghiaru. Nu-ti trebuie la acést'a alta decátu se-ti faci legi de alegere dupa placu, adeca de acele, prin cari cei meniti a fi neindreptatiti se fia in minoritate acolo, unde se aducu legile si tu cu ai tei in maioritate. Eschiderea unei mare, ba celei mai mare parti a civiloru unui statu dela alegere póte se fia intre anumite impregiurari unu postulatu alu intieleptiunei de statu nedreptate, este inse la totu casulu. Civii unui statu trebuie se póte aceleasi greutati si se aiba aceleasi drepturi. Greutatile le póta toti intro forma, dér' de drepturi se bucura numai unii. Starea acést'a abnormala inse a incinsu o lupta infocata intre cei fara de drepturi si cei cu drepturi in intrég'a Europa: lupt'a pentru „sufragiulu universalu“; nime ne nu se póte indoi a crede, că acést'a lupta se va finí cu invingerea celoru fara de dreptu-i. Si pēn'atunci inse, pēna ce totu omulu va avé dreptu de alegere si se voru face legile prin nemaiestrita maioritate a popóreloru cei cu drepruri trebuie se fia adevérati, drepti si iubitori pariuti pentru cei declarati de ei minoreni si nu le este iertatu se abuseze de drepturile rezervate de ei pentru ei insisi: adeca maioritatea in parlamentu insasi si singura nu este titlu de dreptu de a neindreptati dupa placu pe cei fara de dreptu, ci mai bine datorinti'a tutorelui, de a lucrá conscientiosu si cu dreptate pentru binele pupilului seu.

Premierea acestor'a este de lipsa, pentru-că la noi toti acei-a, cari neindreptatiescu si sumutia a se neindreptati natiunalitatile d'in tíera in favorulu natiunei lor, ne aducu inainte statulu cá scopu — identificandu firesce statulu cu natiunea lor — si se facu a nu scí, că statulu in acestu seclu alu civilisatiunei nu póte fi scopu, ci numai mediuloce spre ajungerea scopului. Totu acestoru ómeni nu le vine nici in minte, că corpurile legiuitorie intru unu statu constitutionalu, de dreptu, are sē fia drepte si ecuitabile față de toti civii statului, candu aducu legi pentru ei; ci pretindu a avé nu scíu ce dreptu, de a face cu natiunalitatile d'in tíera, ce voru vré si nu-si aducu aminte, că intru unu statu constitutionalu nu póte avé o natiunalitate astfelu dreptu asupr'a celeilalte, séu déca-lu are, atunci lu-au acel'asi dreptu si celelalte natiunalitati si atunci amu in cetatu, de a fi statu de dreptu, amu ajunsu la dreptulu celui mai tare.

Este lucru de risu si totodata de compatimitu, pe ce-si baséza unii ba chiaru si foile maghiare pretinsulu dreptu de a face cu natiunalitatile d'in tíera, ce voru vré. Titlurile dreptului pretinsu suntu intre altele: ocuparea tíerei prin maghiari, numele tíerei „Magyarország“, *) sustienerea si apeararea tíerei in trecutulu prin maghiari numerulu lor mai mare, avuti'a lor mai mare spirituala si materiala, analogi'a ciangailoru si altoru straini in Romania' etc.

Abstragēndu dela aceea, că in acestu seclu alu lumineloru si in fratirei popóreloru nu este titlu de „dreptu“, pe bas'a carui-a sē póta neindreptati unu poporu pe celalaltu, titlurile susu infirate si schiopatéza tare, că-ci: 1) Tíer'a au ocupat'o maghiarii mai multu prin pacturi si incuscirri, decátu prin arme. Pentru-ce

nu se face déra deosebire intru tractarea celoru supusi pe-langa pacturi si celoru supusi prin arme 2) Pentru apeararea tíerei s'a versatu, se vérsa se vá versá totudéun'a mai multu sange d'in partea celoru 10 milióne de natiunalitati, de cătu d'in partea celoru 5 milióne de maghiari.

Alte sacrificie pentru patria inca au adusu aducu natiunalitatile si in presinte in mai mare mēsură, decátu in care li s'au impartasitu in trecutulu si li se impartasiescu in presinte drepturile 3) Da in „Csehország“ (Boemi'a) pentru ce n'au facu bohemii ce vréu cu nemtii, ci acestia cu e déca numele tíerei dá titlu de dreptu de a suprematisá? Cu ce dreptu suprematiséza nemtii in Austria', anglesii in Scoti'a, Irlandi'a si Indi'a alte popóre in alte tíeri, cari nu póta numele nici-unei natiuni séu chiaru numele natiunei suprematisate? Cu „dreptulu“ celui „nedreptu“

In acele tíeri, in cari libertatea, egalitatea si fratiétatea, aceste sante simbolur ale seculului presinte nu suntu minciuni, ci frumós adevéruri, precumu in Elveti'a si Americ'a, popórele nu se suprematiséza unulu pe altulu, ele traiescu in pace unulu lēnga altulu, lasandu pe fiescicare, că pe teritoriulu locuitu de elu, lucrurile sale precumu: administratiunea locala educatiunea cultulu dumnediescu s. c. l. se le seversiesca dupa bunulu placu alu seu. Aceste state poliglóte sustau inflorescu si storcu respectulu intregéi lumi civilisate, de-si nu se identifica nici un'a natiune in locuitoria cu statulu si nu tinde nici un'a a fi mai in dreptu, decátu cealalta in tíera, a face paturulu celorlalte si-a le suprematisá. Numai acele staturi potu se infloresca si se fia tari, in cari nu domnesce nici unu poporu, ci legile cele drepte si ecuitabile. 4) Maghiarii suntu, ce e dreptu, natiunea cea mai compacta si mai mare in tíera; dér' acést'a impregiurari n'au e titlu de dreptu, de a suprematisá. Germanii si muscalii suntu natiunii si mai mari; acestia potu avé si au putere de a suprematisá popóre, dér' de dreptu, a buna séma, nu. Afara de acést'a maghiarii numai față de singuratecele natiunalitati din tíera sunt natiune mai mare, că-ci față de intrég'a poporatiune a tíerei suntu in mai minoritate fiindu ei de abia 1/3 parte a poporatiunei. 5) Avuti'a materiala si spirituala are in lumea de-acumu influenti'a ei legala fara se i se asigureze acést'a prin legi, dér' nu neindreptatiescu a suprematisá pe altii. Altucumu avuti'a mai mare si cultur'a mai inaintata a natiunii maghiare provine din nedreptatile si abuserile tempuriloru feudale. Din aeeste nedreptati si abuseri inca neuitate se isvorésca óre dreptu de a neindreptati de nou? Altumintrele in tíer'a nóstra avuti'a natiunei maghiare cu saraci'a natiunalitatiloru d'impreuna sunt cea mai drépta cale, de a ajunge in manele buniloru patrioti si maghiari zelosi, a evreiloru, apoi déca aceea dá dreptu de suprematisare, avemu se ne tredimu odata cu „nóulu Ierusalimu“ in „Magyarország“. CREDU, că de acestu prospectu frumosu si maghiarii suntu totu asia de puçinu incantati, că si noi estialalti. 6-a. Starea ciangailoru si a strainiloru din Romania' n'are nimicu comunu cu a nóstra. Noi suntemu in tíer'a nóstra autoctoni, ér' aceia strengari, cari au mersu cu diecile adi si mane, impinsi de fóme in Romania', unde desti nu suntu decatu numai o mana de ómeni pre-langa poporatiunea tíerei, suntu asiá de tare neindreptatiti, încátu: nu dorescu a se reintórce la fericirea nóstra si si-au conservatu pēna in diu'a de astadi limb'a, natiunalitatea si religiunea; apoi noi, natiunalitatile, locuimu cea mai mare parte a tíerei, teritórie intregi, compactu camlaolalta, pēna-ce aceia de abie câteva satutie mititele; noi contribuimu si amu contribuitu cu miliónele la apearare si sustienerea tíerei, ér' aceia nici intr'una privintia n'au apésa nimicu in cumpana; fara de natiunalitatile d'in tíera nu scíu cum aru sparia' confratii maghiari pe muscali, dér' fara de ciangaii d'in Romania' armat'a romana totu-asiá de tare ar' fi cá-si acumu. Apoi presupunendu, dér' neconcedindu, că drepturile nóstre la asta tíera stau pe unu picioru atátu de slabu cá-si ale ciangailoru la Romania': dá óre nedreptatea pretinsa a romaniloru d'in Romania' a dreptu maghiariloru, ca sē fia asemenea nedrepti?

Cu aceste si alte asemenea argumente facu foile maghiare si siovinistii maghiari publiculu lor, d'in caus'a vanitatii nationale desvoltate deja' d'in cea mai frageda etate cu o rara dibacii si maestria ne mai pomenita la alte popóre credule, aplecatu a crede, că tóte câte se intreprindu in contra natiunalitatiloru nu suntu altu-ceva decátu eflusulu

*) Trebuie se observamu, că intre notiunea politica „Magyarország“ si „Hungaria“ este o mare diferentia. Red.

celoru mai sante si mai necontestate drepturi, ba chiar datorintie patriotice ale maghiariloru si ca noi suntemu nisce nemultiamitori, cari nu recunoscemu intentiunile, partile loru cele bune indreptate spre binele nostru; nisce ignoranti, cari nu scimu, ce e bunu si salutariu pentru noi insine; nisce inimici ai ordinii publice si ai statului si barbatii nostri, carii se lupta pe cale legala pentru drepturi natiunale si egala indreptatire a tuturor natiunaltatoru d'in tiéra nisce agitatori periculosi statului.

(Va urmá.)

„Telegrafulu Romanu“ de Joi publica urmatoriu:

Circulariu

catra tóte oficiile protopresbiterale din archidiecea Transilvaniei.

Mi au venitu si inca totu 'mi vinu mai din tóte partile archidieceei mele multe adrese provédute cu subscrieri numeroase din partea clerului si a credentiosiloru nostri, prin cari se dá espressione viua unoru ingrigiri serioase, ce le a produsu la archidieceanii mei proiectulu de lege elaboratu de inaltulu regimu alu statului pentru introducerea limbii maghiare, cá studiu obligatu, in tóte scólele populare elementari, prin urmare si in ale nóstre confessionale.

Inca 'nainte de a 'mi fi venitu astfelu de adrese, am petrecutu insumi cu tóta atentiunea mentionatulu proiectu de lege dupa cuprinsulu lui divulgatu prin jurnalé si am consultatu cu ai mei asup'ra obiectului; ér' mai apoi, dupa pace si din partea celorlalte eparchii ale provinciei nóstre metropolitane se ivira asemene ingrigiri, eu si Preasantiile Sale episcopii eparchiale din Caransiebesiu si Aradu ne-amu aflatu siliti a intreveni in obiectulu acest'a chiaru la preinaltulu tronulu alu Maiestatei Sale cesaro-regesci si apostolice, rogandune preaumilitu pentru a se detrage atinsulu proiectu de lege preanalt'a aprobare prealabila.

Prin preaumilit'a nóstra representatiune, carea noi archiereii insotiti de deputatii clericali si mireni ai consistoriiloru eparchiale din Sibiu, Aradu si Caransiebesiu, o amu substernutu in persóna in diu'a de 1/13 Februaru a. c. la preinaltulu tronulu, — biserica nóstra representata astfelu, a facutu totu ce se putea face intre datele impregiurari fatia de atinsulu proiectu de lege, fara se fimu condusi catu mai putienu de vie-o ura séu aversiune catra limb'a maghiara, care e limb'a statului, ci singuru numai de acele vederi: cá o lege cá cea proiectata de inaltulu regimu alu tierii, pe langa ceea cá ea in parte aru jigni autonomia nóstra bisericeasca, nu s'ar puté esecutá fara detrimentulu culturai corespundietóre trebuintiloru reale ale poporului nostru; ér o esecutare a ei fortiatu aru produce amaratiune si póte si alte urmari rele chiaru in detrimentulu adeveratelor interese ale patriei.

Radiemati pe ponderositatea motiveloru espuse in preaumilit'a nóstra representatiune, si insufletiti de simtimitelé nóstre loiale si de adeveratulu patriotismu, care ni au datu taria in pasii nostri, — noi archiereii si deputatii consistoriiloru eparchiale ne amu re'ntornatu din missiunea nóstra cu cele mai bune sperantie de unu resultatu multiamitoriu pentru caus'a nóstra si salutariu pentru diferitele nationalitati ale patriei comune.

Sperantie ale nóstre le impreunam cu mangarea aceea, ce ni o dau cuvintele preagratióse ale augustulu nostru monarchu, cari fuseram fericiti a le audí la substernerea preaumilitei nóstre representatiuni, cá adeca Maiestatea Sa se va indurá a luá obiectulu petitiunei nóstre cá demnu de o prejudecare matura, dandu preagratióse inca inainte espressione cu deplina liniscire acelei sperantie: cá de siguru e departe dela guvernulu Maiestatei Sale si intocmai si dela legislatiune intentiunea, de a pune in vigóre asia felu de dispositiuni, cari aru puté causá ingrigiri temeinice, si aru fi in stare de a turburá între diferitele nationalitati ale tierii pacea si concordia, care spre bucuria esista, de Maiestatea Sa e totdeauna dorita, si a careia grigire ulterióra Maiestatea Sa ni póte numai recomandá si noue cu tóta caldur'a.

Candu vinu a Te insarciná, cá tóte acestea se le impartasiesci clerului si poporului din tractulu (titlu) D-Tale cá respunsu generalu la numeroasele adrese, de cari amintiu la inceputu, — me folosescu de ocaziunea acést'a spre a dá cu totadinsulu organeloru nóstre bisericesci si preste totu clerului si poporului archidieceaanu sfatulu meu archipastorescu cá in cele ce privesce proiectulu de lege atinsu mai susu, se-si linistésca ingrigirile, punendu-si tóta increderea in autoritatile superiori bisericesci, cari privighieza si de siguru voru privighia si mai departe asup'ra interesseloru culturali ale poporului nostru, si nu voru lipsi a-si face la timpu detorint'a fatia de ori-ce incidinti, cari nu cumva ni-arú poté renói ingrigirile.

Cu deosebire recomandú clerului si poporului nostru: se-si pastreze in tóta curatienea simtiemintele sale religióse

si nationali insupte dela strabunii nostri inca prin educatiunea domestica; dér' pe lênga acestea se conserve si se nutrésca cu caldura si patriotismulu celu adevratu, care pretinde, cá toti fiii patriei, de ori-ce limba séu religiune, se se unésca intr'unu singuru statulu, pe bas'a principiiloru subline de libertate, egalitate si fratieta.

Cuvintele pregratióse ale Maiestatei Sale augustulu nostru monarchu se prinda radecini adenci in inimele nóstre Clerulu si poporulu nostru, consciu de sine si mándru in virtutile sale cetatienesci, se conlucre in atitudine generósa pentru sustinerea pacii interne si a bunei armonii între diferitele popóre ale patriei. Legile tierii sanctionate de Maiestatea Sa se le veneram neviolabile. Autoritatiloru statului se le damu reverinti'a si ascultarea, ce le compete dupa conceptele genuine de regimu constitutionalu. Daru mai pre susu de tóte esceleze clerulu si poporulu nostru prin cea mai stralucita virtute eredita dela stramosii sei, prin credinti'a neclatita si omagial'a supunere catra ceea ce este prim'a si suprem'a conditiune de esistinta a statului nostru: catra preinaltulu tronulu, si anume catra Maiestatea Sa ces. regésca si apostolica, preagratiósele nostru domnitoriu Franciscu Iosifu I, pentru a caruia scumpa vietia si binefacatóreputere in tóte dilele inaltiamu la ceriu ferbinti rogatiuni!

Sibiu, 8/20 Februaru, 1879.

Mironu Romanul m. p.,
archiepiscopu si metropolitu.

Adresa Romaniloru din Brasiovu,

catra Escelentia S'a Metropolitulu Romaniloru greco-orientali, despre care vorbiram in numerulu trecut, suna asia: Escelentia! Inaltu prea santite domnule Archiepiscópe si Mitropolite.

In ecisistentia nóstra de 18 seculi amu infruntatu sute si mii de pericole, dér' tóte au trecut precumu se stre-córa ap'a printre stáncile de granitu. Nenumerate viscole si grele furtuni au venitu asupra natiunei si bisericei nóstre, dér' strabunii nostri au avutu totdeuna destula virtute, cá se resiste vitregitati timpuriloru de trista memoria. S'au luptatu si avendu credinti'a in viitorulu nostru n'au crutiatu nici unu sacrificiu numai cá se ne pastreze neatinsé limb'a si legea. N'au luptatu atatu pentru viatia, cátu pentru cá se ne lase nóne o ecisistentia distincta nationala si bisericeasca. De câte ori s'a aflatu in situatiuni grave multa cercat'a nóstra natiune, de câte ori au fostu amenintata in ecisistentia séu stirbita in drepturi scump'a nóstra biserica si scóla; de atatea ori capii bisericeii, Archiereii nostri de pia memorie si-au ridicatu bratiile puternice, au intrepusu fara sfiála tóta autoritatea inaltei loru positiuni si nu s'au temutu nici chiaru de martiriu numai si-nu numai cá se ne salveze aceste scumpe tesauere.

Escelentia! Intraseram in constitutiune, ne asiguraseram sub autonomia bisericeii si privieam cu incedere in viitoru ce pareu, cá ne suride, candu se redicá cá unu noru d'in seninu o noua tentatiune asupra nóstra, proiectulu de lege pr'in care se fimu siliti a ne lepáda de limb'a mostenita dela strabuni si impreuna cu ea se renuntiamu si la cultur'a nationala.

In aceste momente de preingrijire Escelenti'a Ta, credinciosu traditiuniloru strabune si consciu de inalt'a positiune pastoralu, la care Te-a chematu provedinti'a divina, ai fostu, celu mai fidelu interpretu alu natiunei si bisericeii nóstre. In fruntea representatiunei nóstre legale Te ai grabitu a recurge la inaltulu tronulu, ai aretatu omagiale filorú sufletesci, ai pusu in vedere Augustulu nostru Monarchu cáte probe de credinti'a si loialitate a datu această natiune de câte ori au cerutu interesele gloriósele nóstre dinastii si binele scumpei nóstre patrie. Pe aceste base ai solicitatu grati'a Maiestatii sale, prea bunului nostru Monarchu si noi avem firm'a convinctiune, cá pornirile indreptate asup'ra capului nostru nu voru sfarema nici de astadata stáncile de cari s'au lovit in desiertu in sutele trecute. Provedinti'a divina a decisu, si generatiunea presenta, astadi cându si cele mai apuse popóre sunt chemate la o noua viatia de desvoltare, pretinde, cá se-si pastreze loculu eluptatu între popórele acestei monarchii.

Brasiovenii, petrúsi de marea importanta a pasului energicu, ce ai facutu impreuna cu deputatiunea in fruntea careia ai fostu, vinu si declara susu si tare, cá acestu demarsiu ilu apróba si ilu saluta cu entusiasmu si suntu deplinu convinsi, cá nu esista sufletu de Romanu, care se nu se uneascá cu noi in punctulu acést'a. Inainte! pe acést'a cale péna ce vomu scapá de furtun'a, ce cautu a se descarcá asup'ra nóstra. Te rogamu Escelentia contéza pe devotamentulu nostru si priimesce asigurarea, cá nici intr'unu momentu nu-Ti va lipsi sprijinulu moralu din partea noastrá. Provedinti'a divina, ce Te a chiamatu in capulu bisericeii nóstre, se-Ti incoroneze pasii facuti cu succesulu doritu.

Se traiesci, Escelentia pentru binele si fericirea bisericeii si a scólei!

(urméza subscrierile.)

Discursulu deputatulu Béla Grünwald.

„Inalta Casa!

„In period'a municipalu a fostu poterea statului, care ne-a atacatu libertatea si nationalitatea. Astadi avemu poterea statului in mana nóstra si ne potemu realisá scopurile nóstre nationale, cá niciodata in seculile trecute. Déca astadi nu ne mai amerintia municipiile bunurile nóstre nationale, dér' ne amenintia miscarea nationalitatiloru. Miscarea nationalitatiloru va produce unu procesu mare de metamorfosare, déca nu ne vomu aperá interesele nóstre nationale, nationalitatile adi mane ne voru cresce peste capu si atunci noi din domni si stapani vomu deveni servi si asupriti si esistentia statului maghiaru va fi imposibila. Pentru noi maghiarii este o axioma politica, cá nationalitatea maghiara numai péna atunci va poté subsistá, péna candu i va succede, de a stapani peste acestu statulu si cá statulu acest'a numai asia poté subsistá péna este maghiaru. Pentru noi statulu ne dá sum'a aceea de mediulóce, cari ne stau la dispositiune in lupt'a pentru esistentia si pentru conservarea individualitatii nóstre nationale. (Aplause viui.) In momentele acestea numai este vorba de o lupta a unei natiuni asuprite, ci acuma se tractéza, cá cumu se ne consolidam si intarim domni'a nóstra in acestu statulu. Trebuie se cautam din tóte poterile cá se consolidam statulu, cá numai prin elu ne potemu ajunge scopurile nóstre nationale. Candu amu organizatu administratiunea a repurtatu spiritulu particularisticu o victoria stralucita asupra ideei unui statulu puternicu maghiaru, atunci amu creatu unu lucru destructoru dupa cumu n'ar fi potutu face nici dusmanii nostri cei mai inversiunati. Administratiunea regulata pe basa municipale n'a corespunsu in nici o directiune recerintiloru Ungariei celei noue. Organismulu actualu administrativu in locu de a ingrijii de interesele cetatieniloru statului, le strica. Prin acést'a amu depopularisatu statulu ungurescu. Administratiunea buna, care impaca numeroase interese, are insusirea de a adormi antagonismulu celu mai pronuntiatu nationalu.

Se luamu in consideratiune, cá organele administrative pe de o parte n'au cultur'a receruta, pe de alta parte cá functionarii sunt dependinti de anumite cercuri locale, cá le lipsese consciinti'a de statulu, cá n'au nici o solidaritate cu statulu si dupa tóte aceste vomu intielege, cá organismulu administrativu nu contribuesce nimic'a, cá se créscu demnitatea si autoritatea statului. (Aplause prelungite.) Organizandu administratiunea asia, cá municipiile se-si aléga functionarii, au adusu lucrulu acolo, cá municipiile au incrementiatu administratiunea la astfelu de elemente, cari sunt dusmani invederati ai statului si cá autoritatea selfgouvernementulu se afla in manile acelorú persóne, cari intrebuintéza poterea loru, spre a subminá statulu maghiaru si nationalitatea maghiara. Candu amu intocmitu noi administratiunea nóstra astfelu, cá celu din urma invetiatoriu din o scóla confesionalu poté face opositiune statului, si noi n'avemu nici chiaru poterea, de a pasi in contr'a activitatii unui invetiatoriu, care agitéza in contra statului, si cresce generatiunea viitóre cá se fia dusmana patriei proprie (?) In modulu acesta ne-amu condamnatu, de a ne uitá cu poterea a mana, cumu ne asimiléza elemente straine poporulu nostru maghiaru, chiaru in statulu nostru. Dupa tóte acestea numai am trebuintia a demustrá, cá organizatiunea administrativa actuala sta in contradicere cu interesele poporului maghiaru. (Aplause viui.)

Se dice, cá noi amu urmatu o politica rea financiara si prin aceea amu sdruncinatu creditulu statului. Prin organizatiunea actuala administrativa amu causatu statulu o stricatiune, cá-ci ne-amu condamnatu la slabitiune si la impotentia. . . Ori-cine a vrutu a potutu atacá fara nici o frica si fara nici o sfiála statulu si natiunea maghiara. Candu eramu natiune a pesata eramu moralicesce mai tari, decátu astadi, candu avemu tóta poterea in mana. Natiunea instinctivu a intielesu slabiciunea statului.

In viatia de statulu impune totdeuna forti'a si poterea, slabiciunea din contra desorganizéza ori din ce intentiuni nobile resare. Natiunea cunoscéndusi slabiciunea a devenitu nervósa. La celu mai micu s'gomotu trasare, in reulu celu mai micu vede periculu celu mai mare. Si acést'a natiune mandra si curagiósa incepe a-si perde consciinti'a de sine, incepe a-si perde credinti'a in parlamentu, in guvernulu, in sine insusi. Cu cátu positiunea nóstra este mai critica, cu atátu avemu cauza mai multa, de a intari statulu acest'a, de alu conserva de a-lu implé péna la marginea extrema si alu petrunde cu spiritulu nationalu maghiaru. De aceea avemu missiunea de a ne intinde cu planu si cu consciinti'a si de a asimiléza elemente straine; cu unu cuventu de a formá unu statulu nationalu, si de a ne conservá in elu cá elementu dominatoriu.

Nu nici unulu între noi care se nu fia auditu in conversatiuni politice, in cercuri private, pronuntanduse unu cuventu órecare posomoritu, cá óre n'ar' fi mai bine, cá pe vro diece ani se se introduca unu absolutismu maghiaru? (Miscare. Auditii!)

Ómenii au venitu dér' la ceea convingere, cá politica nationala maghiara s'ar conserva mai bine prin absolutismu, decátu prin

guvernulu parlamentariu. (Aprobare.) Noi n'avemu inse lipsa de absolutismu, dér' avemu lipsa de a lua acele precautiuni si mesuri, incatu siguru si pe incetu se contopimn totulu in maghiarismu. (Aprobare.) Déca parlamentarismulu la noi ar figurá numai cá postulatu alu liberalismului si ar stá in contradicere cu interesele nationale, atunci n'asiu dá nimica pe elu, cá eu sunt de parere, cá totu ce promovéza interesele natiunii maghiare e bunu si totu ce perieliteza acele interese e reu. Parlamentulu la noi este inse o institutiune aationala. Déca privimu la acestu parlamentu aflamu, cá cu puține exceptiuni, in tóte partile sale este maghiaru. (!) Pe lenga cea mai liberala lege de alegere ce se póte cugetá, unde se afla aici reprezentate tendintiele ale celor 6 milióne nemaghiari? Acestu parlamentu nui numai corpulu legiuitoriu, ci e simbolulu nationalitatii maghiare si superioritatea lui e simbolulu puterei sale mostenite si cá organu alu vietii politice e o putere mare nationala. (Aprobare.) Proclame parlamentulu politic'a nationala maghiara si se ó realizeze prin guvernulu seu in administratiune si pe terenulu instructiunei publice, atunci parlamentulu nu numai se va apropia mai tare de anim'a natiunei, dér' va ridicá si politic'a nóstra nationala la unu nivelu mai inaltu.

Clusiu, 21 Februaru st. n. 1879.

(Corresp. part. a „Gaz. Trans.“)

In decursu de cincisíese ani, junimea romana dela universitatea din Clusiu, respective soc. de lect. „Iuli'a“, in totu carnevalulu a arangiatu cate unu concertu inpreunatu cu saltu in favorulu fondului ei. — Fiéndu cu tóta ocaziunea participante la o atare petrecere romana, credu a poté referá cu atatu mai precisu despre decursulu ei in acestu anu, de órece cunoscu tóte inprejurările si greutatile ce le iutimpina junimea in sfer'a acést'a. — Scimu cu totii, cá inteliginti'a romana in Clusiu e reprezentata prin unu numeru fórte micu, si precum amu observatu in anii precedenti nici aceea nu s'a prea interesatu se dée mana de ajutoriu junimei, a carei scopu a fostu primo loco asociarea; si asia mai totudéuna fuse atacatu fondulu societatii, din care crisa escluse numai marinimosii contribuitori din provincia i-au scosu.

Candu cu asta ocaziune voiescu a referá despre concertulu inpreunatu cu saltu alu junimei romane dela univ. din Clusiu, arangiatu in 17 l. c., — cu bucurie trebue se constatezu cá greutatile susu amintite sunt de deja invinse. Tare m'a surprinsu, m'a insufletitu, candu intrai in sal'a redutei urbane, vedendu nu numai inteliginti'a romana din Clusiu, dér' si cea din apropiarea Clusiuului reprezentata prin unu numeru asia frumosu.

Concertulu s'a deschisu prin intonarea „Cantulu gintei latine“ de corulu vocale cu acompianare de piano, care a intimpinatu aplause frenetice; dupa acést'a a urmatu poesi'a „Amoru si patriotismu“ de Petru Dulfu, prelésa de Augustinu Nicóra; ce se atinge de poesi'a insasi nu me simtu competente a o criticá, sumu convinsu inse ca acést'a poesia e un'a dintre cele mai bune ale tenerului poetu, si publiculu a primit'o cu strigari de „se traiasca autoriulu“, inse mai multe amu asteptatu dela prelegatoriu, cáci intru adevéru atatu de „piano“ a prelesu, de in mediloculu salonului nu s'au auditu mai nimicu, si publiculu si-au perdutu patiinti'a de a mai ascultá. — O parte frumósá din concertu a formatu mnsic'a. Gentil'a dsióra Elen'a Piposiu — fiic'a magnif. domnu consiliariu de contabilitate Victoru Piposiu — cu tóte cá acest'a i-a fostu primulu pasu in publicu, totusi cu asia o precisiune 'si a executatu pies'a pe piano „la Traviata“ de Ascher, incatu publiculu presinte a fostu incantatu, a remasu uimitu, sia intimpinat'o cu aplause fora fine, Dorimu cá catu de desu se o potemu vedé pe bin'a redutei, si se ne delecteze cu câte o piesa si romanésca. Asemenea mare sensatiune a causatu pasirea Dloru Emiliu Vajda cu „Thema“ con variazioni pe violina, precumu si Benia. minu Popu cu „Lucia“; ambii tineri posedu o desteritate mare in art'a musicale, si prin exercitare 'si potu cu tempulu eluptá numele de virtuosu. Concertulu fuse incheiatu prin cantulu „Sub Stefanu Voda“ executatu de corulu vocale in cuartetu, si la dorinti'a publicului „Cantulu gintei latine“ fuse repetatu. Cu unu cuventu concertulu a succésu escelentu si mai bine cá totudeun'a.

Finindu-se program'a concertului, s'a inceputu joculu cu „Ardelén'a“, jocata de 50 parechi cu o insufletire romanésca, ér' Roman'a si Cuadrilulu de peste 70 parechi. Publiculu a fostu elegantu si alesu; costumurile damelor au fostu fórte alese si cu gustu. Prin frumsetia si amabilitate, atra-

sera atentiunea publicului asuprasi dn'a Mari'a Ilesiu, dn'a Coroianu — soci'a avocatului Iuliu Coroianu — dn'a pretorésa Rosali'a Popu (din Giláu), dn'a Elen'a Isacu — soci'a avocatului Dr. Aureliu Isacu — dn'a Báldi; damicelele Aureli'a Filipescu, Em'a Popu, Elen'a Piposiu, Victori'a Gall si Camilla Popu. — Acolo veduramu dintre autoritatile militare pre generalii Lauber, Ghici si Pongrácz; mai multi profesori dela universitate, presiedintele tribunalului, vicecomitele Gyarmathi, si mai multi magnati. — La óra a 12 au intratu in salonu 19 calusieri in costumulu nationalu, intonandu music'a mersulu lui Mihaiu si dupa impreambularea indatinata — parece cu parece — la semnalulu datu de vatavu formara unu cercu, incependu indatu Batut'a, dupa care a urmatu „Calusierulu“.

Nu voiescu a descrie joculu acest'a istoricu, caci sumu convinsu cá tóta lumea romana lu cunosce, si tenerimea mai cu séma pentru straini'lu jóca la astfelu de ocaziuni. — Atáta inse trebue se amintescu, cá in anulu acest'a s'a executatu cu multu mai bine, cá ori-si candu, — dupa tóta figur'a au urmatu din partea publicului urari de „se traiasca“ si aplause neincetate.

I servesce spre lauda junimei in genere, si in specialu comitetului arangiatoriu in frunte cu presiedintele seu Teodoru Mihalyi, a caroru atentiune intr'acolo a tintitu, cá publiculu se aiba o séra catu de placuta si intr'adeveru scopulu l'au ajunsu, cáci cu asia o caldura au cuprinsu nunumai romanimea, dér' si pe cei straini, incatu cu cea mai mare indestulire s'a departatu publiculu la 6 óre diminéti'a.

Unu participante.

Diverse.

(Deputatiunea Romaniloru Brasioveni,) care a mersu la Sibiu spre a predá Escel. Sale Metropolitanului gr.-or. Adres'a de multiamire publicata mai susu a fostu primita eri Vineri, la 12 óre in modulu celu mai caldurosiu si afabilu de cátra Escelenti'a S'a. Deputatiunea a constatu din 12 membri. Adres'a a fostu acoperita de peste 400 subscrieri. Aceste ni s'au impartasitu si nou, din lips'a spatiului inse nu le-amu potutu publicá deodata cu Adres'a, le vomu publicá inse in numerulu venitoriu.

(Economia in Bosnia si Herzegovina.) Credemu, cá va interesá a cunosce si in privinti'a agronomica si in privinti'a prasirii viteloru acele provincie ale imperiului otomanu, pe cari le-a ocupatu Austria cu sangele fratiloru nostri si pentru ale caror'a administratiune cauta se platimu milióne de florini pe anu. Pamentulu de cultura in Bosnia si Crain'a face 212 miluri cuadratiche, 408 miluri cuadratiche padure, 27 miluri cuadrate de pasiune, 91 miluri cuadrate pamentu sterpu. Agricultur'a si gradinaritul se afla pe trépt'a cea mai primitiva. Plugulu este fórte primitivu si la acestu plugu antediluvianu se injuga câte patru si siese boi, apoi mai sunt de lipsa doi péna in patru ómeni pe lenga plugu. Bucatele incepu ale semená de pe la medioloculu lui Martiu si tiene péna pe la medioloculu lui Aprilie. Sece-risulu se incepe pe la finea lui Iuniu si tiene péna la finea Septembre. Pamentulu se lucréza totu dupa sistem'a practicata din mosi dela stramosi. Campulu e impartitu in trei parti. Pamentulu se sémena doi ani unulu dupa altulu si apoi alu treile-a anu remane de ogoru. Pamentulu, care s'a lasatu ogoru trei ani de dile, cade dupa legea turcésca la statu, adeca proprietariulu mohamedanu 'si pierde dreptulu de proprietate asupr'a acestui pamentu. In Bosnia se sémena cucuruzu, grau, ordiu, ovezu si melaiu meruntu (meiu). Multimea bucateloru câte se facu intr'unu anu in Bosnia face dupa datele turcesci 5 milióne de maji, in Hertiegovin'a 800,000 de maji. Tabacu se face in Bosnia 2000 de maji, in Hertiegovin'a 6000 de maji. Bucatele se triera cu caii pe campu in arie. Imblacii nu sunt de felu cunoscuti prin partile acelea.

(Inundatiunile la Brail'a si Galati.) Cetimu in „Curierulu Financiaru“: Anulu acest'a, imflarea peste mesura a apelor Dunarii, din caus'a ploiloru si a aglomerarii sloiului de ghiatia, au causatu o legitima panica si a produstu chiaru óre-cari daune proprietariloru de gráne din porturile nóstre. Atáta la Brail'a, cátu si la Galati apele au crescutu atátu de multu, incátu intrepositarii au fostu nevoiti se-si scóti'a gránele din magazii, spre a le aperá de furi'a apei. Din fericire nimicu nu s'a stricatu, si totulu s'a marginitu

in perderea cheltuieliloru, ce au trebuitu a se face pentru mesurile de precautiune luate de comercianti. Dupa telegramele primite din aceste dóue porturi, ap'a Dunarii a scadiutu de vreo doue dile cu 60 centimetri, ér' sloii de ghiatia 'si-au luat cursulu cu repediciune. Astfelu dér' ori-ce periculú nou este inlaturatu. Déjá Dunarea este curatita de sloi si navigatiunea cu vapórele a reinceputu in parte. Se speramu dér', cá ecsportulu cerealeloru nóstre va reincepe si cá comerciulu 'si va mai lua unu aventu óre-care.

(Unu nou atentatu in Russia.) In nici unu statu din lume nu s'au facutu atátea atentate asupr'a functionariloru inalti de statu de unu timpu incóce, cá in sant'a Russia. Nici unu statu nui asia de binecuventatu cu atátea societati si comitete secrete, cá statulu Tiariloru, ceea ce demustréza in modulu celu mai eclatantu, cá in nici intr'unu statu libertatea nu-i atáta de incatusiata si nemultiamirea asia de mare, cá in Russia. Asia ne aduce telegrafulu scirea, cá in 21 Fauru s'a facutu unu atentatu asupr'a principelui Crapokin, guvernatorulu Charcovului, care a fostu greuranitu printr'o puscatura de revolveru. Atentatulu s'a comisu nóptea la 11 óre, candu venia guvernatorulu dela balu. Faptuitorulu a scapatu péna acuma ne descoperitu si cine scie mai puneva vreedata politia russésca man'a pe elu. Din acést'a intemplanse guvernulu Tiarului din Petersburgu va cautá pretextu de a strengé frénele si mai tare, cugetandu, cá cu terorismulu se innece revoltele si se oprésca nóue atentate. Dér, unu lucru uita guvernulu celu despoticu alu Tiarului, cá cu cátu va lua mesuri mai aspre in contr'a societatiloru secrete numite in Russia nihiliste, socialiste, si comuniste, cu atát'a mai incaniti se facu, si cu atát'a voru cercá la felu de mediulóce, spre a curati de pe lumea acést'a pe impilatorii sugrumatorii si persecutorii loru. Cu cátu voru persecutá organele administrative mai tare libertatea in numele societati domnitóre, cu atát'a voru intimpina mai inversiunata resistintia din partea societatiloru, cari urescu starea actuala sociala. Cu bun'a mai multu bine se póte face. Nu cu sil'a, ci numai cu libertatea se póte ferici o societate.

Multiamita publica.

Comitetulu Reuniunei femeloru romane, delegéndu din sinulu seu o comisiune pentru rivisiunea socotelorulu avute cu ocaziunea petrecerei arangiate in pres'éra anului nou in favorulu fondului Reuniunei, aduce la cunoscinti'a publica, cá **venitulu curatu a fostu de 995 fl. si 34 cr. v. a.** Deci fiindu-cá acést'a sum'a considerabila este a se atribuí mai multu nobilului zelu alu unoru dame, cari au avutu amabilitatea de a face invitatiuni in persóna pe la concetatiunii nostri, subscrisulu comitetu isi implinesce o placuta datoria aducédu pe acést'a cale cea mai ferbinte multiamita acestoru generóse dómne, anume: DD. Secareanu, Veturi'a Neagoe, Policescu Dr. Popu, Elen'a Gaertner, Octavia Stanescu, Mari'a Alexi, Agnes Dusoiu, Catinc'a Puscaru, Elis'a Muresianu, An'a Filipescu, Iordani Blebea, Alecsandrin'a Cerghedi, Mari'a I. Grama, Carolitia Alutanu, Berta Mester (Platsko). Mai departe se aduce multiamita acelor dómne si domnióre, cari au avutu amabilitatea a face onorurile pe la mese. In fine se aduce multiamita onoratului p. t. publicu, care a contribuitu, cá acést'a petrecere se aiba unu resultatu atátu de realu in favorulu educatiunei fetiteloru romane.

Comitetulu Reuniunei femeloru romane din Brasiovu.

Preturile piatiei

din 28 Februaru st. n. 1879.

	Hectolitru.	fl. cr.	Hectolitru.	fl. cr.
Granu	fruntea	6.—	Mazerea	5.60
	midilocu	5.—	Lintea	10.10
	de diosu	5.—	Fasolea	4.10
Mestecatu		3.80	Cartofii	1.85
	fromósá	3.50	Sementia de inu	11.20
Secara	de midilocu	3.20	„ de cânepa	5.—
	frumosu	3.85	1 Chilo.	fl. cr.
Ordiulu	de midilocu	3.70	Carne de vita	—40
	frumosu	2.20	„ de rimatoriu	—40
Ovesulu	de midilocu	2.10	„ de berbecu	—24
		3.80	100 Chile.	fl. cr.
Porumbulu		4.90	Seu de vita prospetu	32.—
Meiu		—	„ „ topitu	48.—
Hrisca		—		

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 1 Martiu st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	62.95	Oblig. rurali ungare	77.25
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu)	63.75	„ „ Banat-Timis.	81.25
Losurile din 1860	115.20	„ „ transilvane	76.—
Actiunile bancei nation.	789.—	„ „ croato-slav.	85.—
„ instit. de creditu	228.25	Argintulu in marfuri	100.—
Londr'a, 3 luni.	116.50	Galbini imperatesci	5.49
		Napoleond'ori	9.28
		Marci 100 imp. germ.	57.25

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu

Tipograf'a: Ioane Gótt si fiu Henricu.